

Egenmäktigt förfarande — ett verklighetsfrämmande domslut

Av häradshövding ERIK THOMASSON.

I en sydsvensk stad skulle en lastbilsförare lasta av ost till en av arbetsgivarens kunders lager. Han kunde emellertid ej komma in till trottoarkanten eftersom andra bilar voro parkerade där. En lucka fanns dock, ehuru ej tillräckligt stor för lastbilen. Föraren tog sig då friheten att någon meter rulla fram en av de parkerade bilarna, och han kunde sedan komma in på „fickparkering“ och lasta av osten. Sedan slarvade han och rullade ej personbilen tillbaka. Då denna efter rullningen stod för nära gatuhörnet, blev det olaga parkering. Förmodligen blev detta upptäckt av en polis eller en Lapplisa, och personbilens ägare fick måhända en del obehag innan det blev utrett vem „boven“ var.

Lastbilsföraren blev åtalad för både olaga parkering och egenmäktigt förfarande. Föraren dömdes av alla i saken deltagande domare för olaga parkering. Om den saken är ej mer att säga än dels att om åtalet för egenmäktigt förfarande ej anställts parkeringen väl kunde ha klarats genom ett strafföreläggande, dels ock att den olycksaliga parkeringen icke av hovrätten åberopades bland domskälen beträffande egenmäktigt förfarande. Beträffande egenmäktigt förfarande frikände i häradsrätten nämnden medan ordföranden dömde varvid åberopades att personbilen icke flyttats tillbaka. Åklagaren gick vidare till Göta hovrätt, och hovrätten — där ju nämnd saknas — dömde enhälligt för egenmäktigt förfarande till låga böter. Hovrätten sade att lastbilsföraren hade genom att utan lov flytta personbilen rubbat personbilens ägares besittning av personbilen; skälet till åtgärden gjorde icke åtgärden försvarlig. Sv J T 1962 rf. sid 91.

I en rättsfallsöversikt har professorn Strahl milt kritiserat avgörandet. (Sv J T 1964 sid 89). Strahl säger bl. a.: Straffbar besittningskränkning torde förutsätta, att besittaren på något sätt utsattes för vad som enligt gängse uppfattning är förfång eller intrång i hans rådighet. Strahl nämner också straffbudets historiska föregångare. Att nämnden frikände ger enligt Strahl anledning till tvivel på den fällande domens riktighet.

Jag kan ej ansluta mig till Strahls tvivel. För mig och, vågar jag påstå, för den allmänna rättsuppfattningen inom Övre Norrland (jag hoppas långt längre ned, men är ju icke säker) är den fällande domen orimlig.

Låt oss läsa den svenska lagtexten i 20 kap. 6 § strafflagen. Där talas — såvitt hovrätten får anses hava åberopat — om

„genom att anbringa eller byta lås eller annorledes olovligen rubbar annars besittning“. Att flytta en bil någon meter, hur kan detta vara ett rubbande av någons besittning? (såvida det icke var ett exceptionellt fall såsom att bilen därigenom kommit att stå och vicka mot ett bråddjup). Bilen är efter 1-metersflytningen lika mycket i ägarens besittning som förut.

Så är det rekvisitet „olovligen“. Jag vet icke om det föresvävat åklagare och juristdomarna att lastbilsföraren borde ha sökt upp personbilägaren och frågat om lov. Hade denna ägare stått bredvid, skulle naturligtvis lastbilsägaren sagt „Var bussig och flytta litet på Din kärra så att jag kan komma in och lasta av“. Jag vill icke förolämpa personbilägaren genom att räkna med möjligheten att denne skulle ha sagt nej. Men då personbilägaren tydligen icke var i närheten, skulle ett sökande ha inneburit att lastbilsägaren irrat omkring med obetydlig utsikt att finna den rätte personen — medan lastbilen stått ute i gatan och spärrat trafiken, till böter för lastbilsföraren och till åvägabringande av ursinne hos andra bilförare. Och när lastbilsägaren kom tillbaka från sitt fåfänga sökande, skulle han ha fått ge sig i väg med sin icke utlastade ost (och troligen fått ovetta av arbetsgivaren).

I referatet hänvisas till N J A I 1951 sid 666, det kända fallet från Stockholm där en portvakt flyttade ut en motorcykel från ett låst förvaringsrum för cyklar; motoreykeln stals följande natt. Mellan dessa båda fall är dock skillnaden stor. Om en bil står en eller annan meter åt det ena eller andra hållet har för ägaren ingen betydelse. Om en olåst motorcykel står i ett låst förvaringsrum eller utanför är en stor skillnad. HD åberopade också, när den fann besittningsrubningen ej försvarlig „hänsyn till den risk för tillgrepp av motorcykeln som uppkom genom att denna lämnades olåst och i avsaknad av betryggande tillsyn utanför byggnaden“.

Konsekvensen av hovrättsdomen bleve också att snart sagt vi alla bilförare skulle bötfällas om vi ertappades och en åklagare förde talan mot oss (här i Övre Norrland är visserligen faran för det sista ej stor). Finnes i Övre Norrland någon bilförare, som icke har flyttat på en sparkstötting, som stått i vägen när det t. ex. gällde att parkera intill snövallen? Om på en parkeringsplats utrymme för bils parkering icke finnes men erhålles genom att flytta en cykel någon meter åt sidan, göra vi väl detta? Rulla vi ej undan en annans bil om den står och hindrar oss från att komma ut på en utfartsväg?

Om man nu behöver ett juridiskt skäl för att vi ej skola i dylika fall straffas enligt det av strafflagens kapitel, som av ålder kallats stöldkapitlet, lär lösningen vara att vi kunna säga oss, att andra bilars, cyklars och sparkstöttingars ägare äro vettiga och hyggliga människor, som i dylika fall icke ha något emot

att vi vidtaga dylika, även objektivt sett harmlösa åtgärder. När jag vid behov flyttar en sparkstötting anser jag mig vara säker på att ägaren ger mig tillstånd till flyttningen. Om jag letade reda på ägaren och frågade, skulle denne antingen stirra på mig med en blick „den där farbrorn är bra tokig som frågar om sän't“ eller också tro att jag ville ge ägaren en uppsträckning. Jag såg en gång hur en bilägare hade ställt sin bil mitt på vägen medan han gått upp till en av stugorna i backen. En efterföljande bil kunde ej komma fram. Någon nödsituation (t. ex. att en läkare skulle fram till en svårt sjuk) förelåg icke. Den efterföljande bilägaren startade den hindrande och körde ut denna till kanten. Strax därpå kom den hindrande bilens ägare och fick veta vad som skett. Han sade då till mig: „Bussigt av dej“. (För säkerhets skull bör jag kanske nämna, att detta brott, även om det skulle anses grovt, är preskriberat).

Livet är nu komplicerat, även de hyggligaste gå i vägen för andra. Livet skulle bli föga drägligt om enligt förment juridiska synpunkter allt åtalades och straffades så snart ett straffbud skulle kunna dragas ut tillräckligt. Vi böra få förlita oss på att våra medmänniskor gärne vilja tillåta oss en hel del i och för sig enligt allmänt mänsklig uppfattning oskyldiga ting. En sådan förlitan behöva vi litet var.

Erik Thomasson.